

**Про формування в дітей та
учнівської молоді ціннісних
життєвих навичок, профілактики
булінгу (цькування), кримінальних
правопорушень, вживання
наркотичних і психотропних речовин
та запобігання торгівлі людьми**

► Відповідно до статті 15 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 №. 463-ІХ у закладах освіти виховний процес є невід’ємною складовою освітнього процесу і має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях Українського народу, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства, принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини і громадянина тощо.

► Режим

доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

► **Закон України «Про освіту», зокрема стаття 53**, визначає право здобувачів освіти на захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти.
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145->

► 19 січня 2019 року набув чинності **Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 р. N• 2657-VIII.**

З метою створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 N 1646, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 за № 11/34394, затверджено Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) та Порядок застосування заходів виховного впливу. Режим доступу: [h ://search i azakon ua/1 doc2.nsf/link1/RE34394Z.html](http://search.i.azakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE34394Z.html)

➤ Алгоритм дії класного керівника при виявленні випадків булінгу (цькування)

1. Виявлення факту булінгу (цькування):

1.1. Здобувачі освіти закладу повинні одразу проінформувати (в будь-який доступний спосіб) дорослих (батьків, педагогічних працівників, класного керівника, тощо), представника адміністрації, соціального педагога, практичного психолога, медичну сестру про факт здійсненого булінгу (цькування) свідком якого вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

1.2. Педагогічні працівники або інші працівники закладу освіти повинні повідомити керівника про факт булінгу (цькування) свідком якого вони стали, або підозрюють про його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб незалежно від того чи покаржилась йому жертва булінгу чи ні.

2. Повідомлення про факт здійснення булінгу:

2.1. Невідкладно звернутися з офіційною заявою (конфіденційність гарантується) про випадок булінгу (цькування) до керівника закладу освіти.

3. Розгляд звернення

3.1. Керівник закладу освіти видає організаційний наказ про проведення розслідування та створення комісії з розгляду випадку булінгу (цькування), скликає її засідання. До складу комісії входять педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булерів, керівник закладу освіти та інші зацікавлені особи.

4. Робота комісії з розгляду випадку булінгу (цькування)

4.1. Визначення кваліфікації випадку:

- БУЛІНГ (цькування);
- одноразовий конфлікт (сварка) / НЕ БУЛІНГ.

4.2. Надання висновку та аналітичного звіту про розслідування керівнику закладу. Рішення комісії реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів усіх членів комісії.

5. Прикінцеві заходи щодо розгляду випадків булінгу (цькування)

5.1. Видання підсумкового наказу про наслідки розслідування випадку булінгу (цькування)

5.2. Направлення відповіді заявнику (заявникам).

► Чого не слід робити:

- За жодних умов не треба замовчувати виявлені факти жорстокого поводження з дитиною або реальної загрози вчинення насильства над нею.
- По-перше, нехтування проблемою призводить до погіршення ситуації та може вилитися в набагато гірші наслідки.
- По-друге, заклад освіти несе відповідальність за дотримання норм законодавства щодо захисту прав дитини, а тому керівник може притягнути педагогічних працівників у зв'язку з порушенням правових норм освітнього процесу до дисциплінарної відповідальності.
- Також не слід намагатися самотужки вирішити проблему. Це може призвести до порушення законодавства та може бути небезпечним. Далі справа є компетенцією установ, організацій і посадових осіб, до яких було передано звернення чи повідомлення. Законодавством передбачено інформування заявника (особи, яка здійснила повідомлення або звернення), а також у самому зверненні може бути зазначено, що заявник бажає бути поінформованим про подальший перебіг справи, бути присутнім під час розгляду звернення).

Згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 №2657-III до повноважень органів управління освітою входить здійснення контролю за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу. Держава гарантує громадянам право на отримання безоплатної правової допомоги.

- Для того, щоб отримати безоплатну правову допомогу варто зателефонувати за номером

Єдиного контакт-центру 0 800 213 103

(цілодобово та безкоштовно у межах України зі стаціонарних та мобільних телефонів).

Важливо: діти мають право безоплатно отримати послуги адвоката (складання заяв, представництво в суді).

- вебсайт системи Безоплатної правової допомоги
([Біір5://1e£a1aic1.£OU.ua/](http://1e£a1aic1.£OU.ua/))

▶ номер телефону **1547** Урядової
гарячої лінії з попередження
домашнього насильства; телефонні
номери **Національної дитячої**
«гарячої» лінії

0 800 500 225 або **116 111**

(для дзвінків з мобільного).

З метою профілактики булінгу (цькування) у закладі освіти рекомендуємо:

► використовувати відеоролик «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Медіація - ровесників і ровесниць» та освітній електронний курс «Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе». Режим доступу:

[8Iгуа1епі-гикорI8I/](#).

► розвивати медіацію однолітків за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» Режим доступу:

[ИПр8.7/1а-51гас1а.ог<циа/иср_тосі пеУ8 1 I8I8ΠΟΥ 6 16 .Ит!](#)

► проводити освітню роботу з батьками та законними представниками дітей з питань профілактики насильства, булінгу, формування ненасильницької моделі поведінки та вирішення конфліктів мирним шляхом.

Єдність навчання, виховання і розвитку учнів забезпечується спільними зусиллями всіх учасників освітнього процесу.

- ▶ У свою чергу, питання запобігання та виявлення випадків жорстокого поводження з дітьми регулюється **Законом України «Про охорону дитинства»**, де **статтею 10** визначено, що кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності.

Регулювання батьківської відповідальності за виховання є актуальними в сучасних умовах, ці питання унормовані в таких нормативно-правових актах України щодо прав, обов'язків та відповідальності батьків за виховання дітей:

- Закон України «Про освіту», стаття 55. Права та обов'язки батьків здобувачів освіти;
- Закон України «Про охорону дитинства», стаття 12. Права, обов'язки та відповідальність батьків за виховання та розвиток дитини;
- Цивільний кодекс України, стаття 1179. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою;
- Кодекс України про адміністративні правопорушення, стаття 184. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей;
- Кримінальний кодекс України, стаття 166. Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування;
- Сімейний кодекс України, стаття 164. Підстави позбавлення батьківських прав, тощо.

► **Актуальною залишається профілактична робота щодо протидії торгівлі людьми.**

► Статистичні дані щодо протидії торгівлі людьми в Україні розміщені на сайті Міжнародної організації з міграцій (МОМ).

Режим

доступу:

[ИПр://іогг^.ог^.и/УІ^і1Є8/деГик1Гїї1e8іоп^__с<^і^Щ^с^і^Іі^сОїскіпа рго£гатте_2019_икг.раІГ](http://iogg.org.ua/UI%20деГик1Гїї1e8іоп__с<^і^Щ^с^і^Іі^сОїскіпа рго£гатте_2019_икг.раІГ)

► Відповідно до статей 7, 9, 20, 21, 22, 23, 24 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 19-20, ст.173,

[Ы11:р:/./2^£^1^с^Г^^.га<і^щ^с^А/л^а^/1г^\у5/8Іістл^/^ ^7-3<9-17\)](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5817-3-17)

Міністерство, органи управління освітою, заклади освіти впроваджують в освітній процес заходи щодо підвищення рівня обізнаності здобувачів освітніх послуг та їх батьків з питань протидії торгівлі дітьми.

-
- ▶ Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей за скороченими телефонними номерами: **1578** - з питань протидії торгівлі людьми; **1588** - з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей,
 - ▶ Національної безкоштовної «гарячої лінії» з протидії торгівлі людьми та консультування мігрантів Представництва Міжнародної організації з міграцій (МОМ) в Україні **0 800 505 501** .(безкоштовно зі стаціонарних) **527** (безкоштовно з мобільних) y\y\y,527.org.ua,
 - ▶ Національної дитячої «гарячої лінії» **0 800 500 225** або **116 111** (для дзвінків з мобільного) та Національної «гарячої» лінії з попередження насильства, торгівлі людьми та тендерної дискримінації **0 800 500 335** або **116 123** (для дзвінків з мобільного) ГО «Ла Страда-Україна».
-

Запобігання вживання дітьми та учнівською молоддю наркотичних і психотропних речовин

- ❑ **Рекомендуємо:** формувати у дітей, учнівської молоді життєві навички, уміння протистояти ризикам і загрозам, пов'язаним із наркотиками;
- ❑ здійснювати комплекс профілактичних заходів, спрямованих на підвищення психолого-педагогічної компетентності батьків, формування в них свідомого відповідального ставлення до виконання обов'язків, пов'язаних з утриманням, вихованням та освітою дітей;

Кримінальні правопорушення у дитячому середовищі

Рекомендуємо:

- ▶ проаналізувати стан справ та посилити індивідуальну корекційну роботу з дітьми, які схильні до скоєння кримінальних правопорушень та з дітьми, які мають ознаки агресивної поведінки;
- ▶ провести інформаційно-просвітницьку роботу з батьками та законними представниками дітей, схильних до протиправної поведінки, сприяти в організації позакласної зайнятості цієї категорії дітей, зокрема в літній період;
- ▶ налагодити міжвідомчу взаємодію з підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України, службами у справах дітей, соціальними службами для сім'ї, дітей та молоді тощо

**Дякую за
увагу!**